

A szatírárás sikerült, vele az író egész oeuvreje emelkedett. A nagyközönségnek érdekes, volt arcvonalbeli katonáknak ismeretlen, de keserűn igaz, mai fiatal katonáknak okultató olvasmány. Tipikus frontkerülőit lehetetlen felednünk. Hunke kapitány, a tábori újság szerkesztője, sok példányban futkározott az osztrák-magyar hadseregben, ám mindig csak a hátszágban. Ismerjük jól strammságát, mohó vágyát az igazi, komoly harctéri kiállítások iránt; tudjuk, hogy számos katonának megváltás volt, ha e «katonás» és kegyetlen hátszágai parancsnokok elől a frontra jutott. A protekciós dragonos főhadnaggyal is gyakorinál többször találkoztunk különféle kiadásokban; bizony az írógépkattogás elegendő volt már megijedésükre, búvóhelyükből viszont a cs. és kir. hadsereg valamennyi szuronya sem piszkálhatta ki őket. Komáromi szelíd, noha semmit megfigyeletlen nem hagyó szemmel rajzolja meg valamennyit. Gyűlöljük, megvetjük ezt a hadat, bár olykor mosolygunk rajtuk; ez a mosolygásunk azonban már az íróból eredő bizonyosságunk jele: *sorsdöntő órákban m. kir. szép napok, ilyenek nem lesznek soha!* Komáromi nem mondja ezt ki, de minden sora érezteti. Ez a megéreztetés a regény igazi, benső ritmusa.

Néhány «szép nap»-nál megáll és messzire tekint az olvasó. Az író egyszerű és nagy ereje uralkodik rajta, rövid kis képek rázzák meg, melyeket oly keresetlenül, oly csodálatos palettáról ad Komáromi János. E rövid regényképek közül legmegkapóbb, átfogó erejében és bizonytalan szomorúságában legszívetindítóbb az öreg király temetése. Egyetlen oldal csak a könyvben az egész, de tündöklő századok vannak benne Ferenc József szemfelele alatt...

A szatíra teljét egy másik ilyen kis kép adja, talán legmélyebb és legkeserűbb pár sora a szelíd és elsimító hajlandóságú írónak. Egy hadügyminisztériumi felülvizsgálat leírása ez. Egyetlen frontotjárt tiszt van az egész ezrednyi létszámú dekkoló seregben, kinek a lábát lötték meg és éveken át sántít bele. Mindenki belekapaszkodik a zubbonyába, mikor három vitézségi érmével ékesen beindul a vezértörzsorvos elé. Ilyen előnyt nem bír el a bujkáló horda! A frontkatona egyedüliségét, félrerugását, dicsősége meg-

tépését ilyen pokolian jó képen még nem írta meg író. Ki ne emlékeznek a maga életéből ilyen jelenetre, mikor a felmentett mellére vágott a frontbelivel szemben:

— Én itthon szenvedtem végig a háborút! Itthon küzdöttem a győzelemért!

A zubbony beszakad, a vitézségi érem «laskának» minősül a tényleges százados frontiszonyában. Rapporra a vakmerőt!

Rút, arcpirítóan rút nappal zárja le a szerző a Cs. és kir. szép napokat. A mai Bécs napjával, mely minden, csak cs. és kir. nem többé s melyen az író hasztalanul keresi a volt császár-városban emlékeit már. Elmúlt minden, apák, nagyapák és ősök elhullatott vérért senki könnyet nem ejt itt. Talán azt érzik, hogy ők csak parancsoltak, vérük nekik hullott a legkevesebb...

A könyv szép kiállítású, nyomdahiába alig van benne.

*

Komáromi cs. és kir. sajtóirodája juttatja azonban eszembe — íme, mi el nem következik egy ilyen könyv nyomán — *mostani hadseregünk és a sajtó viszonyát*. Katonai szaklapjaink fájdalmasan emlegetik, mennyire *nem foglalkozik mai honvédségünkkel sem cikk, sem tárcs, sem regény*. Mintha nem is értünk lenne, nem is belőlünk sarjadna ez a honvédség, mintha kívül élne a magyar élet körén...

Kilián Zoltán.

Ífjúsági könyvek. *Jack London: Jeromos és Mihály.* Nekünk, felnőtteknek meglehetősen régi és kedves ismerősünk már Jeromos és Mihály, a két csodakutya, *Jack London* színes fantáziájának plasztikusan szép figurái. Az *Athenaeum* most az ifjúság számára is kiadta ezt a lebilincselően érdekes és izgalmas kutyatörténetet. A vállalkozás nagyon helyén való, *Jack London* története ifjúsági irodalmunknak határozott nyeresége. Különös említést érdemel a kötet szép kiállítása, színes bekötőablája és képei, amelyek alkalmas ajándékkönyvvé teszik. A fordítás *Harsányi Zsolt* szép munkája, amelyen *Roboz* tett néhány változást az ifjú olvasóközönség igényeinek megfelelően. Munkája megtartotta *Jack London* írásának szépségeit.